

Motion till riksdagen 2008/09:Ub10

**av Rossana Dinamarca m.fl. (v)
med anledning av prop. 2008/09:66**

En ny betygsskala

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår regeringens proposition 2008/09:66 En ny betygsskala.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att betygen bör avskaffas.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utvecklingssamtalen bör bli ett obligatoriskt inslag även i gymnasieskolan.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ersätta de graderade betygen med ett intyg på genomförd utbildning.

Inledning

Regeringen föreslår i proposition 2008/09:66 En ny betygsskala att fler betygssteg ska införas inom det offentliga skolväsendet med motiveringen att det ger ökad tydlighet i information och kunskapsbedömning och att det ökar förutsättningen att betygen ska uppfattas som mer rättvisande.

Vänsterpartiet vill visserligen att betygen ska avskaffas, men anser trots detta att det kan finnas bättre och sämre betygssystem. Propositionens förslag till ny betygsskala hör till den senare kategorin. Ett grundläggande krav för ett betygssystem är att det är jämförbart och rättssäkert. Det är inte fallet med regeringens förslag eftersom två av betygsstegen saknar nationella kriterier. Ytterligare ett krav man kan ställa på ett betygssystem är att det ska framgå klart vad betygen ska mäta, dvs. vilka målen är. Även i detta avseende brister propositionsförslaget eftersom frågan om skolans mål är under beredning och regeringen avser att återkomma med ett förslag om nya mål för såväl grund- som gymnasieskola. Riksdagen har med andra ord att ta ställning till ett ofullständigt förslag. Riksdagen bör därför avslå proposition 2008/09:66 En ny betygsskala.

Fel! Okänt namn på

Fokus på kunskap – bort med betygen

Genom kunskapen kan vi människor målmedvetet styra våra liv. Vi kan bestämma om vad som är viktigt för oss och hur vi ska handla och vara. Kunskap är därför mer än bara faktakunskaper. Vi menar att kunskap också är att kunna skaffa sig upplysningar, veta var information finns. Kunskap är också att kunna utreda och göra en kritisk granskning att kunna ställa ett argument mot ett annat, att kunna analysera och ha invändningar, att dra slutsatser och utifrån dessa skapa värderingar, normer och åsikter.

En kritisk inställning till argument, påståenden och generaliseringar krävs för att människan inte ska bli ett passivt objekt för påverkan, utan i stället förmå genomskåda myter och vanföreställningar.

Eleverna i dagens skola upplever ofta lärandet endast som ett medel för att få bra betyg. Enstaka prov får alltför stort betydelse, och eleverna intensivpluggar och lär sig snabbt en strategi för att nå så höga poäng som möjligt. Förekomsten av betyg gör att intresset fokuseras på kunskap som är lätt att mäta och proven premierar i hög grad ytliga faktakunskaper som inte sätts in i något sammanhang. Ett förhållningssätt som hindrar en helhetssyn, som inte stimulerar eleverna till att kritiskt analysera och dra egna slutsatser och som skapar negativ stress hos eleverna. Det leder dessutom till att endast en begränsad del av läroplanens och kursplanernas mål kommer i fokus.

En väsentlig del av kunskapen förmedlas genom praktisk erfarenhet och kreativt skapande på olika områden. Det är väsentligt att stimulera färdighetsutveckling för att utveckla den aktiva förmågan. Teoretiska kunskaper måste utvecklas i samspel med praktiska och kreativa kunskaper.

Det finns inget pedagogiskt värde i betygen. Tvärtom kan betyg leda till minskad lust och motivation till studier. Den som gång på gång misslyckas och får dåliga betyg tappar lätt tron på sig själv och får en negativ självbild. Betyg leder till en begränsad syn på hur kunskap utvecklas. Det går heller inte att sätta rättvisa betyg. Betyg bidrar till konkurrens och utslagning i samhället. De medverkar också till den sociala snedrekryteringen till högre studier. Därför bör betygen avskaffas. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

I en betygsfri och demokratisk skola har eleverna mod att tala och ifrågasätta etablerade sanningar. Eleven och elevens behov är det som sätts i centrum. Proven används som underlag för utvärdering av undervisningen. När kravet att mäta individuella prestationer försvinner skapas bättre förutsättningar för ett fruktbart arbete i grupp. Detta är och kommer att vara mycket viktiga färdigheter för arbetslivet, men också för samhällsutvecklingen.

Utvecklingssamtal

De graderade betygens informationsvärde är som sagt begränsat. I utvecklingssamtalen kan eleverna däremot få en betydligt mer nyanserad och fullständig bild. Där finns möjlighet att prata om sådant som hör ihop med ele-

Fel! Okänt namn på

vens personliga utveckling och mognad, värderingar, upplevelser och förväntningar. Kunskapsutvecklingen både inom enskilda ämnen och i relation till läroplanens mål kan diskuteras – saker som ofta inte kommer fram i andra sammanhang och som eleven bör fundera över och kanske förbättra.

Tillsammans kan elev, föräldrar och lärare formulera en individuell studieplan för att eleven på ett bättre sätt ska kunna använda sina resurser. Planen är också en bekräftelse på vad skolan åtar sig att göra för att möta den enskilde elevens specifika behov och önsknings. I samtalet kan också eleven lämna synpunkter på undervisningen och ge förslag till förändringar. Vi vill att utvecklingssamtalen blir ett obligatoriskt inslag även i gymnasieskolan. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vänsterpartiet vill ersätta de graderade betygen med ett intyg på genomförd utbildning när eleven nått upp till de kunskapsmål som finns angivna i läroplan och kursplaner. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Rätt att överklaga betyg

Vänsterpartiet anser dock att inom det nuvarande betygssystemet ska betygen kunna överklagas. 1999 års skollagskommitté hade bl.a. i uppdrag att stärka elevernas rättssäkerhet. Som ett led i detta föreslog därför kommittén att elever ska kunna ompröva sina betyg. Det är en av de viktigaste frågorna för den enskildes rättssäkerhet att regler om överklagande och omprövning finns. Det är också av yttersta vikt att vi eftersträvar en skola där eleverna känner sig fria att uttala sina åsikter och att lyfta upp problem som de ser. Rätten att överklaga betyg blir ännu viktigare om regeringens förslag om fler betygssteg blir verklighet eftersom det saknas nationella kriterier för flera av betygsstegen.

Vi ser emellertid en risk för att det bara är ”starka” elever som utnyttjar möjligheten att överklaga betyg. Vi vill därför att frågan inför arbetet med ny skollag utreds så att möjligheten är reell för alla elever. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 27 november 2008

Rossana Dinamarca (v)

Siv Holma (v)

Elina Linna (v)

Lena Olsson (v)

Amineh Kakabaveh (v)

Eva Olofsson (v)